De Geschillenkamer

Oordeel 2025-3 van 3 maart 2025

Zaak 2024-0015

Indiener klacht: […]
vertegenwoordigd door […]

Verweerder: Contractor Safety Management vzw

Vlaams Mensenrechten Instituut

Inhoud

Procedure 3
Feiten 3
Standpunt indiener klacht 5
Standpunt verweerder 6
Beoordeling door de Geschillenkamer 10
I. Belang en ontvankelijkheid 11
II. Het meedelen van informatie over het examen 11
III. Redelijke aanpassingen voor personen met een handicap 12
Oordeel van de Geschillenkamer 19
Aanbevelingen van de Geschillenkamer 19

De Geschillenkamer, samengesteld uit voorzitter Sarah Lambrecht, bijzitter Eva Brems en bijzitter Jelle Flo, en bijgestaan door griffier Dorien Geeroms, spreekt het volgende oordeel uit:

Procedure

De Geschillenkamer heeft de klacht ontvangen op 3 juni 2024.

De fase van het uitwisselen van standpunten en overtuigingsstukken is afgerond op 20 november 2024. De Geschillenkamer ontving volgende stukken:

- het standpunt van de verweerder van 16 september 2024;
- het antwoord van de indiener van de klacht van 17 oktober 2024.

De Geschillenkamer heeft de zaak behandeld tijdens een hoorzitting op 18 december 2024.

Tijdens die hoorzitting was […] vertegenwoordigd door zijn vader […] en door advocaat I. Dedecker.

Vzw Contractor Safety Management (hierna: CSM) was vertegenwoordigd door één van haar bestuurders.

De indiener van de klacht brengt tijdens de hoorzitting van 18 december 2024 een brief aan van zijn werkgever. Tijdens de hoorzitting bevestigen alle partijen dat dit stuk in de debatten mag blijven, en dat de Geschillenkamer rekening mag houden met de inhoud ervan.

Feiten

De indiener van de klacht heeft een zware vorm van dyslexie waarbij hij voorleessoftware gebruikt om kennis te nemen van informatie in geschreven taal. Hij heeft geen beperking in het intellectueel functioneren.

In het kader van een opleiding bij een centrum voor volwassenenonderwijs wenste hij deel te nemen aan een examen “VCA-leidinggevenden”. De afkorting VCA staat voor “Veiligheid, gezondheid en milieu – Checklist Aannemers”.

Dit examen wordt niet georganiseerd door het centrum voor volwassenenonderwijs zelf, maar door CSM. CSM is een vereniging zonder winstoogmerk met als leden een aantal beroepsorganisaties uit verschillende sectoren, onder meer uit de petrochemische nijverheid en de bouwsector. Ze staat in voor de organisatie van de examens in België met betrekking tot de diploma’s “VCA-medewerkers” (voor operationele medewerkers) en “VCA-leidinggevenden” (voor wie leiding geeft aan operationele medewerkers).

Die opleidingen hebben betrekking op veiligheid en zijn bestemd voor de medewerkers en leidinggevenden van aannemers, die werk moeten verrichten in wisselende omstandigheden, op verschillende plaatsen, en in verschillende sectoren.

CSM stelt samen met SSVV (de Stichting Samenwerken voor Veiligheid, een rechtspersoon naar Nederlands recht) het examenreglement op. SSVV en niet CSM is naar recht eigenaar van het VCA-systeem en beheert de informaticatoepassingen waarmee de examens worden afgenomen.

De indiener van de klacht kon bij het examen VCA-medewerkers gebruik maken van voorleessoftware en behaalde dit diploma. Bij het examen VCA-leidinggevenden kon dit niet, zodat hij niet ook het diploma VCA-leidinggevenden kon behalen. Hij ervaart dit als een discriminatie.

Daarbij merkt hij ook op dat het wel mogelijk is om de examens in verschillende talen, andere dan het Nederlands, af te leggen, maar dat het niet mogelijk wordt gemaakt om gebruik te maken van voorleessoftware.

De klacht wordt op 3 juni 2024 aan de Geschillenkamer bezorgd.

Standpunt indiener klacht

De indiener van de klacht had zich in het kader van zijn volwassenenopleiding “bouwkundig tekenen” voorbereid en ingeschreven voor een examen VCA-leidinggevenden. De student kon, bij de inschrijving voor het examen, kiezen voor een voorleesexamen. Dat kon hij ook voor de andere opleidingsonderdelen van de volwassenenopleiding. Op het examen zelf bleek evenwel dat geen voorleessoftware beschikbaar was voor dit examen. Toen dit werd nagevraagd zou CSM hebben gemeld dat om een diploma VCA-leidinggevenden te behalen, is vereist dat de kandidaat ook handleidingen en nota’s kan lezen en formulieren kan invullen. Dat zou noodzakelijk zijn om veiligheidsredenen.

De indiener van de klacht merkt op dat dit pas bij het examen zelf aan het licht is gekomen. Daarbij spreekt hij tegen dat de nalatigheid bij het centrum voor volwassenenonderwijs zou gelegen zijn. Volgens hem moet CSM op de hoogte zijn van de mogelijkheden inzake voorleessoftware. Het gaat niet op dat het centrum voor volwassenenonderwijs op de hoogte zou moeten geweest zijn van iets waarvan CSM zelf blijkbaar niet op de hoogte was, en het is CSM die het centrum voor volwassenenonderwijs had moeten berichten dat er geen voorleessoftware gebruikt zou kunnen worden.

Verder betwist hij dat het om veiligheidsredenen noodzakelijk zou zijn om te kunnen lezen. Hij voert aan dat bijna niets meer op papier gebeurt, en dat alles – ook nota’s, handleidingen, formulieren – via de computer of telefoon kan, waarbij ook voorleessoftware voorhanden is.

De indiener van de klacht betwist de argumentatie van CSM dat kunnen lezen en schrijven noodzakelijk zou zijn voor de veiligheid. In de omschrijving van de rol en verantwoordelijkheden van de leidinggevende is dat nergens zo bepaald. Ook dateert het wetgevend kader waar CSM naar verwijst van 1996. “Schriftelijk” betekende toen iets anders dan nu, in het digitaal tijdperk. Al die verplichtingen kunnen nu worden opgevolgd met een computer en dus met voorleessoftware. Ook communiceren om afspraken te maken en een planning op te stellen, kan op dezelfde manier.

Verder merkt de indiener van de klacht op dat het examen wel in drie andere talen dan het Nederlands kan worden afgelegd, maar niet met voorleessoftware. Op die manier zou ook een oneerlijk onderscheid worden gemaakt tussen mensen die geen Nederlands kunnen lezen omwille van hun talenkennis, en mensen die geen Nederlands kunnen lezen omwille van een handicap. Ook Nederlandsonkundigen kunnen immers geen in het Nederlands opgestelde nota's of handleidingen lezen. Daarbij geldt ook dat iemand die het Nederlands niet machtig is, niet kan communiceren met bv. de opdrachtgever of hulpdiensten – ook niet mondeling – terwijl iemand met dyslexie die wel Nederlands spreekt, dat wel zal kunnen.

In de mate dat CSM voor zou houden dat de examens VCA-medewerkers en VCA-leidinggevenden bedoeld zijn voor personen die al in de sector werken, vindt hij het verrassend dat die opleidingen nochtans wel worden aangeboden in meerdere scholen.

Waar CSM voorhoudt dat de beslissing of iemand geschikt is als leidinggevende bij de werkgever ligt, vloeit daar volgens de indiener van de klacht uit voort dat ook de werkgever dan moet evalueren of het gebruik van voorleessoftware problematisch zou zijn. De indiener van de klacht brengt tijdens de hoorzitting een brief aan van zijn werkgever, die bevestigt te wensen dat hij het diploma VCA-leidinggevenden zou behalen. Verder zet hij ook uiteen dat hij wel degelijk op verschillende werkplekken bij verschillende opdrachtgevers aan de slag gaat.

Hij verwijst tot slot naar een brief van het centrum voor volwassenenonderwijs. Daarin wordt de mening uitgedrukt dat er mogelijkheden zouden kunnen bestaan om rekening te houden met de specifieke omstandigheden van de indiener van de klacht.

Standpunt verweerder

CSM zet uiteen dat de indiener van de klacht inderdaad heeft willen deelnemen aan een examen veiligheid voor operationeel leidinggevenden. Op dat ogenblik was hij niet actief als leidinggevende bij een VCA-bedrijf.

CSM benadrukt dat het aanbieden van opleidingen binnen het VCA-systeem volledig vrij is. CSM houdt zich op dat vlak slechts bezig met het evalueren van de kennis, en erkent daartoe examencentra, die moeten werken volgens het VCA-examenreglement. Dat examenreglement wordt opgemaakt door België (CSM) en Nederland (SSVV) samen. SSVV, en niet CSM, is de eigenaar van het VCA-systeem.

De examens worden afgenomen door middel van een informaticatoepassing, en die examens en ook de voorleessoftware bij het examen "VCA-medewerkers" worden beheerd en aangestuurd vanuit Nederland.

Het VCA-systeem, daarin begrepen de examens en diploma's, is bedoeld voor mensen die werken in een risicovolle omgeving, of voor mensen die risicovol werk uitvoeren. Daarbij bevatten veel instructies, onder andere op werkvergunningen, tekst. Inderdaad worden ook informatie en instructies uitgewisseld in digitale vorm. Zowel leesvaardigheid als kunnen omgaan met digitale toestellen zijn belangrijk.

De informatie omtrent de VCA-examens is duidelijk vermeld op de website van CSM. Het examen VCA-leidinggevende wordt afgenomen door een exameninstelling, is 10 jaar geldig, en is bedoeld voor operationeel leidinggevenden. Daarbij is vermeld:

> "Voor VOL-VCA is geen voorleesexamen mogelijk. Dit komt onder meer omdat leesvaardigheid belangrijk is voor een operationeel leidinggevende. Voor mensen met aantoonbare dyslexie is het wel mogelijk extra tijd te krijgen om het examen te doen."

Daarnaast is ook het examenreglement vrij verkrijgbaar. Artikel 35.3 van het examenreglement bepaalt uitdrukkelijk dat enkel voor het examen VCA-medewerkers en dus niet voor het examen VCA-leidinggevenden een voorleesexamen beschikbaar is.

Het is aan het centrum voor volwassenenonderwijs om informatie omtrent de examens en het examenreglement te verschaffen aan de kandidaten.

Met het examen VCA-medewerkers worden de kennis en vaardigheden op het vlak van veiligheid van de kandidaten getest, en niet de taal- en communicatievermogens. Voor het examen VCA-leidinggevenden ligt dat

helemaal anders. Leidinggevenden dragen een morele en juridische – ook strafrechtelijke – verantwoordelijkheid voor de veiligheid en ook het welzijn en de gezondheid van hun medewerkers.

Het VCA-systeem is bedoeld om de veiligheid te verzekeren en heeft ook betrekking op situaties waarin meerdere aannemers aan het werk zijn bij een opdrachtgever, waar veel interactie is, en waar de omstandigheden en risico's voortdurend kunnen wijzigen. Ook de veiligheid van andere medewerkers en aanwezigen op de werf is belangrijk.

CSM merkt verder op dat werken met aannemers of onderaannemers bijkomende risico's met zich meebrengt. Er zijn meer mensen tegelijk aanwezig op een werkplek, de organisatie is complexer, en er worden werkzaamheden uitgevoerd die niet de normale standaardwerkzaamheden op die werkplek zijn. De oorzaak van ongevallen, maar ook van incidenten, vertragingen, verstoringen en schade waarbij aannemers betrokken zijn, is vaak te vinden in gebreken op het vlak van communicatie, informatie omtrent risico's, instructies, afspraken of planning.

Verder werpt CSM op dat er ook wetgeving van toepassing is.

Zij verwijst naar de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (de welzijnswet) en de codex over het welzijn op het werk, die de uitvoeringsbesluiten van de welzijnswet bevat.

CSM verwijst in het bijzonder naar artikel I.2-11 van de codex over het welzijn op het werk, en naar de taken die daarin zijn bepaald en die moeten worden opgevolgd en uitgevoerd door leidinggevenden.

De rol van leidinggevenden is bij dat alles cruciaal. Zij hebben onder meer de volgende taken:

1. voorstellen en adviezen formuleren aan de werkgever in het kader van het dynamisch risicobeheersingssysteem;
2. ongevallen en incidenten die zich op de arbeidsplaats hebben voorgedaan onderzoeken en maatregelen voorstellen om dergelijke ongevallen en incidenten te voorkomen;

3. een effectieve controle uitoefenen op de arbeidsmiddelen, de collectieve en persoonlijke beschermingsmiddelen en de gebruikte stoffen en mengsels teneinde onregelmatigheden vast te stellen en maatregelen te nemen om hieraan een einde te maken;
4. opsporen van de psychosociale risico's verbonden aan het werk en waken over de tijdige behandeling ervan;
5. tijdig het advies inwinnen van de diensten voor preventie en bescherming op het werk.

De wetgever bepaalt dat heel wat informatie, analyses en instructies schriftelijk vastgelegd moeten worden, met telkens een rol voor de leidinggevenden (niet exhaustief):

- Schriftelijk vastgelegd globaal preventieplan (Art. I.2-8)
- Schriftelijk vastgelegd jaarlijks actieplan (Art. I.2-8)
- Keuringen van arbeidsmiddelen (Art. IV.2-14)
- Procedures voor evacuatie in noodsituaties (Art. III.3-14)
- Gebruik beschermingsmiddelen bij brand (Art. III.3-19)
- Explosieve atmosferen: schriftelijke instructies, werkvergunningen (Bijlage III.4-2)
- Schriftelijke instructies (Art. IV.2-14)
- Etiketten en labels van gevaarlijke producten
- Material Safety Data Sheets
- Risicoanalyses

Ook het VCA-systeem zelf legt specifieke eisen op aan leidinggevenden:

- Werkplekinspecties aan hand van een checklist, inspectieverslagen maken
- Instructies
- Toolbox-meetings geven aan werknemers op regelmatige basis

CSM merkt verder op dat het niet zo is dat schriftelijke informatie op de werkplek steeds toegankelijk kan worden gemaakt door middel van voorleessoftware. In de industrie zijn in heel wat zones en werkplekken geen gsm's of andere elektronische toestellen toegelaten – zodat de informatie die noodzakelijk is,

niet op een elektronische drager beschikbaar is of kan worden omgezet, en moet gelezen worden.

Daarnaast werpt CSM ook op dat de indiener van de klacht een diploma voor leidinggevenden wil behalen terwijl hij geen leidinggevende functie uitoefent. Het VCA-systeem is niet bedoeld voor studenten, maar voor medewerkers en leidinggevenden die in risicovolle omgevingen werken of risicovol werk uitoefenen, op een werkplek waar meerdere werknemers van meerdere werkgevers samen werk uitvoeren op dezelfde werkplek. Het is in de eerste plaats de werkgever van de indiener van de klacht die moet beoordelen of hij geschikt is voor een leidinggevende functie en hem vervolgens moet kwalificeren in het VCA-systeem.

CSM zet uiteen dat het een bewuste keuze is geweest, ook van de bedrijven en vakorganisaties die het VCA-systeem beheren, om het examen VCA-leidinggevenden slechts in vier talen en zonder voorleessoftware te organiseren.

Tot slot werpt CSM op dat zij wel degelijk rekening houdt met toegankelijkheid en inclusiviteit. CSM wil en mag evenwel geen tegemoetkomingen doen die afbreuk kunnen doen aan de veiligheid van de betrokkene zelf, of andere aanwezigen op een werkplek.

Beoordeling door de Geschillenkamer

De indiener van de klacht voert aan dat CSM redelijke aanpassingen heeft geweigerd door hem het gebruik van ondersteunende software met een voorleesfunctie niet toe te staan.

De Geschillenkamer moet in deze zaak eerst beoordelen of de klacht ontvankelijk is en ze bevoegd is om over de klacht te oordelen (I), en vervolgens of er sprake is van een weigering van redelijke aanpassingen voor een persoon met een handicap (II en III).

I. Belang en ontvankelijkheid

CSM werpt op dat het diploma VCA-leidinggevenden is bedoeld voor wie reeds werkt, en dat het normaal de werkgever is die beslist wie het diploma VCA-leidinggevenden zou moeten behalen.

In de mate dat hiermee het belang van de indiener bij het indienen van zijn klacht in vraag zou worden gesteld, stelt de Geschillenkamer vast dat hij inmiddels is tewerkgesteld en dat zijn werkgever zou wensen dat hij het diploma VCA-leidinggevenden behaalt. Dat is gebleken tijdens de hoorzitting op 18 december 2024.

Het hogergenoemd standpunt van CSM is dus niet langer actueel, en is nu zonder voorwerp.

De Geschillenkamer stelt vast dat het behalen van een diploma VCA-leidinggevenden zijn kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt substantieel vergroot.

Indien het zo zou zijn dat het aan hem op een discriminerende wijze onmogelijk wordt gemaakt om het diploma VCA-leidinggevenden te behalen, dan heeft hij er belang bij dat de Geschillenkamer dat zo zou beoordelen.

II. Het meedelen van informatie over het examen

De indiener van de klacht klaagt, onder andere, aan dat hem niet tijdig zou zijn meegedeeld dat hij het examen VCA-leidinggevenden niet zou kunnen afleggen met behulp van voorleessoftware.

CSM werpt op en toont aan dat zij niet instaat voor de opleiding maar enkel voor de examens, en dat zowel in het examenreglement als op haar website is aangegeven dat het examen VCA-leidinggevenden niet kan worden afgelegd met behulp van voorleessoftware.

De indiener van de klacht houdt niet voor dat CSM wel zou instaan voor de opleiding of voor voorafgaandelijke communicatie met hem omtrent het afleggen van het examen.

Los van de vraag of het al dan niet tijdig meedelen van informatie omtrent het examen een inbreuk tegen de discriminatieregelgeving zou vormen, of een weigering om redelijke aanpassingen te voorzien, stelt de Geschillenkamer vast dat in de feiten niet aan CSM kan worden verweten dat zij niet of niet tijdig zou hebben meegedeeld dat het examen VCA-leidinggevenden niet kan worden afgelegd met behulp van voorleessoftware.

Dit onderdeel van de klacht van de indiener mist feitelijke grondslag.

III. Redelijke aanpassingen voor personen met een handicap

A. Algemene beginselen

Redelijke aanpassingen zijn aanpassingen waarop een persoon met een handicap recht heeft om te verzekeren dat die ten volle, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid kan participeren in de samenleving. Die aanpassingen moeten obstakels voor een gelijkwaardige participatie voor de persoon met een handicap wegnemen. Een gevraagde redelijke aanpassing kan enkel worden geweigerd als ze een onevenredige belasting zou betekenen voor degene die de aanpassing zou moeten doen.

Een weigering van redelijke aanpassingen voor personen met een handicap die een examen wil afleggen kan dus plaatsvinden wanneer:

- personen met een handicap een beperking ervaren in hun gelijkwaardige participatie bij het afleggen van een examen;
- hiervoor redelijke aanpassingen vragen die obstakels voor gelijkwaardige participatie wegnemen;
- en die redelijke aanpassingen geweigerd worden, ook al betekenen ze geen onevenredige belasting voor de instantie die ze zou uitvoeren.[1]

De Geschillenkamer onderzoekt deze verschillende elementen achtereenvolgens.

De indiener van de klacht voert aan dat:

[1] Artikel 19 Gelijkekansendecreet.

- hij als persoon met een zware vorm van dyslexie op drempels stuit bij het afleggen van een examen zonder hulpmiddelen (beperking van gelijkwaardige participatie);
- hij de mogelijkheid om voorleessoftware te gebruiken, gevraagd heeft (redelijke aanpassingen die obstakels voor gelijkwaardige participatie wegnemen);
- en die redelijke aanpassing geweigerd werd, terwijl dit geen onevenredige belasting zou inhouden.

De indiener van de klacht moet feiten aanvoeren die een weigering van redelijke aanpassingen kunnen doen vermoeden. Het is dan aan de verweerder om te bewijzen dat de gevraagde aanpassingen onredelijk zijn of een onevenredige last zouden betekenen.

B. Beperking gelijkwaardige participatie

De Geschillenkamer onderzoekt eerst of de indiener van de klacht, als persoon met een handicap, een beperking ervaart in zijn gelijkwaardige participatie in de samenleving.

De indiener van de klacht stelt dat hij, als persoon met een zware vorm van dyslexie, het examen VCA-leidinggevenden zonder hulpmiddelen zoals voorleessoftware niet succesvol kan afleggen.

De verweerder betwist niet dat de indiener van de klacht een beperking ondervindt in zijn gelijkwaardige participatie aan het examen of dat de gevraagde aanpassingen de obstakels zouden wegnemen die zijn gelijkwaardige participatie in de weg staan.

C. Redelijke aanpassingen

De Geschillenkamer onderzoekt vervolgens of de aanpassingen die de indiener van de klacht vraagt, redelijk zijn.

Een aanpassing is redelijk als ze ervoor kan zorgen dat de persoon met een handicap gelijkwaardig kan deelnemen in de samenleving. De aanpassing moet, met andere woorden, haar doel bereiken en afgestemd zijn op de

behoeften van de persoon met een handicap. De redelijkheid van een aanpassing verwijst dus naar de relevantie, geschiktheid en doeltreffendheid van de aanpassing voor de persoon met een handicap.[2] Redelijke aanpassingen worden afgestemd op de individuele noden van de persoon met een handicap en kunnen onder andere betrekking hebben op het curriculum, de organisatie van het onderwijs, de vorm van lesmateriaal, de infrastructuur van de onderwijsinstelling en de evaluatievormen.[3]

De term “redelijkheid” slaat op zich niet op de beoordeling van de kosten van de gevraagde aanpassingen of de beschikbare middelen. Dit gebeurt in een andere stap, waarin wordt nagegaan of er sprake is van een onevenredige belasting voor degene die de aanpassing zou moeten doen. De term “redelijke aanpassingen” impliceert wel dat de gevraagde aanpassingen haalbaar zijn – juridisch of praktisch. Een aanpassing die bijvoorbeeld juridisch of praktisch onmogelijk is, is niet haalbaar, en vormt geen redelijke aanpassing.[4]

Uit de standpunten, uiteenzettingen ter zitting, en de overtuigingsstukken blijkt dat niet CSM maar de rechtspersoon naar Nederlands recht SSVV de softwaretoepassingen beheert en aanstuurt, en ook de intellectuele eigenaar is van het VCA-systeem is.

Dit betekent dat CSM zich praktisch en juridisch in de onmogelijkheid bevindt om de aanpassing uit te voeren waar de indiener van de klacht om vraagt. Het VCA-systeem is immers eigendom van SSVV. SSVV beheert de informaticatoepassing, waarbij voor het examen VCA-medewerkers wel voorleessoftware is geïntegreerd en voor het examen VCA-leidinggevenden bewust niet.

---

[2] Zie Algemene opmerking nr. 6 (2018) over gelijkheid en non-discriminatie van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 25.
[3] Zie Algemene opmerking nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 30; Europees Hof voor de Rechten van de Mens 23 februari 2016, nr. 51500/08, *Çam t. Turkije*, § 66.
[4] Zie Algemene opmerking nr. 6 (2018) over gelijkheid en non-discriminatie van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 25 en §26 (b).

CSM is niet bij machte om een examen of diploma VCA-leidinggevende te organiseren of af te leveren waarbij voorleessoftware kan worden gebruikt of is gebruikt geweest. CSM toont dan ook aan dat deze aanpassing niet kan worden beschouwd als een redelijke aanpassing die ze op dit moment kan uitvoeren.

Zoals is gebleken op de hoorzitting, kunnen de aanpassingen ook een andere vorm aannemen dan het gebruik van voorleessoftware. Ook het Examenreglement VCA verwijst overigens naar de mogelijkheid tot het gebruik van hulpstukken.[5] Zo zou er bijvoorbeeld een persoon kunnen aanwezig zijn die de examenvragen voorleest en op instructie van de indiener de antwoorden invult. Een dergelijke aanpassing, waarin CSM wel kan voorzien, zou even doeltreffend zijn voor de indiener van de klacht en is dan ook een redelijke aanpassing die CSM enkel kan weigeren als het bewijst dat die onevenredig belastend zou zijn.

De Geschillenkamer gaat vervolgens na of de verweerder bewijst dat die redelijke aanpassing een onevenredige last zou betekenen.

D. Weigering van het gebruik van hulpmiddelen: onevenredige belasting

Een verzoek tot redelijke aanpassingen kan worden geweigerd als die aanpassingen een onevenredige belasting opleggen.

CSM houdt, in essentie, ook voor dat het inwilligen van de aanpassing een onevenredige belasting zou vormen omwille van de impact die de uitvoering van de aanpassing zou hebben op het werkveld.

Het concept “onevenredige belasting” lijnt af tot waar aanpassingen moeten worden geboden.[6] Hierbij wordt de impact van de aanpassing voor degene die haar moet doorvoeren en voor de ruimere omgeving bekeken in het licht van het doel van de aanpassing, met name de gelijkwaardige participatie voor de persoon met de handicap.

[5] Artikel 35.6 van het Algemeen Reglement van Examinering VCA.
[6] Zie Algemene opmerking nr. 6 (2018) over gelijkheid en non-discriminatie van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 25.

Relevante factoren bij deze afweging zijn onder meer: de financiële en organisatorische impact van de aanpassing, de haalbaarheid van de aanpassing, de aanwezigheid van voor de hand liggende of wettelijk verplichte normen en de positieve of negatieve impact op anderen in de omgeving.[7]

Het VCA-systeem is ontwikkeld vanuit en door het bedrijfsleven en de industrie en beoogt het waarborgen van de veiligheid op werkplekken waar aannemers en onderaannemers aan de slag moeten.

De leden van CSM zijn beroepsorganisaties uit verschillende sectoren. De technisch-inhoudelijke verantwoordelijkheid voor de certificatieschema's VCA wordt binnen CSM opgevolgd door een comité van deskundigen dat paritair is samengesteld uit vertegenwoordigers van opdrachtgevers (o.a. nutsbedrijven en de procesindustrie) en opdrachtnemers (o.a. bouwbedrijven en bedrijven die zich toeleggen op industriële reiniging, mechanica en onderhoud)

De eind- en toetstermen "Basisveiligheid" en "Veiligheid voor Operationeel Leidinggevenden VCA" hebben tot doel te definiëren over welke kennis medewerkers respectievelijk operationeel leidinggevenden moeten beschikken op de aangegeven gebieden. Voor leidinggevenden omvat deze kennis alle elementen uit "Basisveiligheid VCA" en daarbovenop specifieke kennis die vereist is om de taak van leidinggevende in het kader van een veilige werkuitvoering inhoud te geven. De toetstermen hebben tot doel tot in detail aan te geven welke kennis elke eindterm omvat. De toetstermen dienen als basis voor het opstellen van de examenvragen. De eind- en toetstermen hebben alleen betrekking op het domein kennis (en niet op vaardigheden). Naast de opleiding zelf is ook het handboek "Veiligheid voor Operationeel Leidinggevenden" een belangrijke troef om te slagen.[8]

In het openbaar gemaakte examenreglement staat uitdrukkelijk vermeld dat het examen VCA-medewerkers wel, en het examen VCA-leidinggevenden niet, kan worden afgelegd met behulp van voorleessoftware.[9] Volgens CSM is dit

[7] Zie artikel 19 Gelijkekansendecreet en Algemene opmerking nr. 6 (2018) over gelijkheid en non-discriminatie van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 25-26.
[8] Zie https://www.besacc-vca.be/basisveiligheid-b-vca/.
[9] Artikel 35.6 van het Algemeen Reglement van Examinering VCA.

ingegeven vanuit de noodzaak om de veiligheid van alle personen aanwezig op de werkvloer te waarborgen, in contexten waarin die personen werken in een risicovolle omgeving of risicovol werk uitvoeren.

De Geschillenkamer stelt vast dat CSM met de bescherming van de veiligheid van personen een legitiem doel nastreeft en dat dit een relevante factor is die de weigering van een redelijke aanpassing kan verantwoorden. De Geschillenkamer moet voorts onderzoeken of het verbod om gebruik te maken van corrigerende hulpmiddelen of begeleiding geschikt is om deze doelstelling te bereiken en niet verder gaat dan nodig.[10]

Omwille van de weigering van de gevraagde aanpassing is het onmogelijk voor de indiener van de klacht om als operationeel leidinggevende actief te zijn in omgevingen waar een VCA-certificaat vereist is. Dit vormt een absoluut beletsel dat een integrale en automatische uitsluiting betekent voor de toegang tot bepaalde beroepen en functies.[11] Nochtans dient elke werkgever passende maatregelen te nemen om een persoon met een handicap in staat te stellen toegang tot arbeid te hebben, in arbeid te participeren of daarin vooruit te komen, tenzij deze maatregelen voor die werkgever een onevenredige belasting vormen.[12]

CSM toont onvoldoende concreet aan dat een integrale en automatische uitsluiting van personen met een zware vorm van dyslexie, zoals de indiener van de klacht, uit de functie van operationeel leidinggevende noodzakelijk is om de veiligheid van personen op de werkvloer te waarborgen. Ze toont ook onvoldoende concreet aan dat die veiligheid niet kan worden verzekerd met hulpmiddelen, die een andere vorm kunnen aannemen naargelang de werkomgeving. Een begeleider kan bijvoorbeeld worden voorzien wanneer een digitaal hulpmiddel niet toegestaan is.

Daarenboven stelt de Geschillenkamer vast dat CSM zelf uitdrukkelijk aangeeft dat de eind- en toetstermen “Veiligheid voor Operationeel Leidinggevenden VCA” alleen betrekking hebben op het domein kennis en niet op

[10] Zie in die zin, Hof van Justitie 15 juli 2021, C-795/19, *XX t. Tartu Vangla*, § 42.
[11] Zie in die zin Arbeidshof te Antwerpen, 21 november 2011, A.R. 2010/AA/334.
[12] Zie in die zin, Hof van Justitie 15 juli 2021, C-795/19, *XX t. Tartu Vangla*, § 48.

vaardigheden.[13] Dit blijkt ook uit de inhoud van de eind- en toetstermen "Veiligheid voor Operationeel Leidinggevenden VCA".[14]

De gevraagde redelijke aanpassing heeft nochtans enkel betrekking op vaardigheden. Zo verzoekt de indiener van de klacht een redelijke aanpassing voor zijn zware vorm van dyslexie die de vorm kan aannemen van voorleessoftware of het voorlezen van het examen door een begeleider, zodat hij kan deelnemen aan het examen. De indiener van de klacht wenst geen enkele redelijke aanpassing met betrekking tot de kennisvereisten die zijn opgenomen in de eind- en toetstermen. Als hij met de gevraagde redelijke aanpassingen zou slagen voor het examen, is dan ook verzekerd dat hij zou beschikken over alle kenniselementen uit "Basisveiligheid VCA" en daarbovenop specifieke kennis die vereist is om de taak van leidinggevende in het kader van een veilige werkuitvoering inhoud te geven.

Meer algemeen is de Geschillenkamer van oordeel dat een argument over vaardigheden die noodzakelijk zouden zijn op de werkvloer, niet kan volstaan om redelijke aanpassingen te weigeren in de context van een opleiding of examen. Dit kan enkel indien deze vaardigheden een essentieel element zijn in de doelstellingen van de opleiding, zoals onder meer kan blijken uit de toets- of eindtermen.

Er wordt in deze zaak niet gevraagd om de optie van een voorleesexamen of andere faciliteit standaard op te nemen in het examen. Het gaat er enkel om de evenwaardige participatie mogelijk te maken van iemand met een heel specifieke beperking. Het concept "redelijke aanpassing" gaat uit van een aanpassing op maat, in overleg met de betrokkene.

De Geschillenkamer is dan ook van oordeel dat de gevraagde redelijke aanpassingen voor het examen "Veiligheid voor Operationeel Leidinggevenden VCA" geen onevenredige belasting zouden uitmaken. De weigering van de gevraagde de redelijke aanpassingen is daarom niet gerechtvaardigd.

[13] Zie https://www.besacc-vca.be/veiligheid-voor-operationeel-leidinggevenden-vol-vca/.
[14] Zie https://www.besacc-vca.be/wp-content/uploads/2023/06/Eind-en-toetstermen-VCA-VOL-versie-01-04-2015_1.pdf.

Oordeel van de Geschillenkamer

Om die redenen oordeelt de Geschillenkamer dat de weigering van de gevraagde redelijke aanpassingen niet gerechtvaardigd is. Er is dus sprake van een discriminatie op grond van handicap overeenkomstig het Gelijkekansendecreet.

Aanbevelingen van de Geschillenkamer

Om de vastgestelde discriminatie te beëindigen, beveelt de Geschillenkamer de vzw Contractor Safety Management aan:

- als individuele maatregel, om de indiener van de klacht toe te laten als redelijke aanpassing een begeleider mee te nemen naar het examen “Veiligheid voor Operationeel Leidinggevenden VCA” die de vragen voorleest en op instructie van de indiener de antwoorden invult, of te voorzien in een gelijkwaardige redelijke aanpassing;

- als structurele maatregel, om bij de beoordeling van vragen tot redelijke aanpassingen steeds rekening te houden met de specifieke noden van de aanvrager.

Voorzitter
Sarah Lambrecht

Griffier
Dorien Geeroms